

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
гуманітарно-педагогічний
Тетяна Подлевська
вересень 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Лінгвістичні парадигми в сучасних фразеології та пареміології

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет

Кафедра

Для освітніх програм різних спеціальностей

Другий (магістерський)

Українська, польська

4

Вибіркова фахової підготовки

гуманітарно-педагогічний

слов'янської філології

Форма здобуття освіти	Загальне навантаження		Кількість годин						Контрольна робота	Залік
			Аудиторні заняття					Самостійна робота студента (зокрема й ІРС)		
	Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Д	4	120	34	16		18		86		+
З	4	120	12	8		4		108	+	+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми та стандарту вищої освіти зі спеціальності «Філологія»

Програму склала _____ доктор філософії, доц. Тетяна МОРОЗ

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

Завкафедри слов'янської філології

Наталія ТОРЧИНСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена Науково-методичною радою університету

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ

Неля ПОДЛЕВСЬКА

1. Вступ

Дисципліна «Лінгвістичні парадигми в сучасних фразеології та пареміології» пропонується як вибіркова фахової підготовки для фахівців другого (магістерського) рівня, зокрема для здобувачів освіти за спеціальністю «035 Філологія», дасть студентам змогу ознайомитися із сучасними лінгвістичними парадигмами у сфері фразеології та пареміології, їхніми методологічними засадами, історичним розвитком та актуальними напрямками досліджень.

Мета дисципліни – поглибити знання про сучасні теоретичні та прикладні аспекти фразеології та пареміології, навчити застосовувати різні лінгвістичні парадигми для аналізу мовних одиниць, інтерпретації текстів та перекладу.

Предмет дисципліни: становлення та розвиток фразеології та пареміології як окремих галузей мовознавства; лінгвістична термінологія, що використовується у дослідженнях фразеологізмів і паремій; напрями сучасних лінгвістичних парадигм у сфері фразеології та пареміології.

Завдання: розширити загальнолінгвістичну підготовку філологів; поглиблено вивчити проблеми історії фразеології та пареміології; схарактеризувати основні напрями їх розвитку; з'ясувати принципи розвитку фразеологічних і пареміологічних одиниць у взаємозв'язку з науковими поглядами; здобути знання про відомі постаті у сфері фразеології та пареміології; схарактеризувати основні праці, що заклали основи розвитку цих галузей; означити вплив досліджень у фразеології та пареміології на розвиток української та світової лінгвістики; навчити студентів-магістрантів узагальнювати отримані філологічні знання.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення навчальної дисципліни, повинен **уміти:** *давати* оцінку основним здобуткам та досягненням у сфері фразеології та пареміології; *характеризувати* теоретичні положення лінгвістичних концепцій різних учених; орієнтуватися в сучасному слов'янському лінгвістичному середовищі; *аналізувати* основні праці фразеологічного та пареміологічного спрямування, видрукувані протягом різних історичних періодів; *володіти* знаннями про історію становлення фразеології та пареміології як наук; **знати:** стан наукового вивчення слов'янських і неслов'янських мов у контексті фразеології та пареміології; усвідомлювати внесок учених у розвиток слов'янської лінгвістики через дослідження фразеологізмів і паремій; володіти інформацією про перші збірники прислів'їв, приказок, словники фразеологізмів та усвідомлювати їхню роль у розвитку мовознавства.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:</i>			<i>Кількість годин (заочна форма навчання), відведених на:</i>		
	лекції	практ. заняття	самоств. роботу	лекції	практ. заняття	самоств. роботу
Тема 1. Фразеологія та пареміологія як лінгвістичні дисципліни	2	2	10			13
Тема 2. Лінгвістична термінологія у сфері фразеології та пареміології	2	2	11	2		14
Тема 3. Історичні парадигми у фразеології та пареміології	2	2	11	2		14
Тема 4. Провідні наукові школи та персоналії у розвитку фразеології та пареміології	2	2	10	2		13
Тема 5. Фундаментальні дослідження у формуванні фразеологічної та пареміологічної науки	2	2	11	2		13
Тема 6. Фразеологія і пареміологія у міжкультурній комунікації	2	2	11		2	13
Тема 7. Взаємовплив української та польської традицій	2	2	11			14
Тема 8. Академічна доброчесність та апробація результатів досліджень у фразеології та пареміології	2	4	11		2	14
Разом	16	18	86	8	4	108

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість год
1.	Фразеологія та пареміологія як лінгвістичні дисципліни Предмет і завдання курсу «Фразеологія та пареміологія». Мовознавчі поля та їхній зв'язок з іншими гуманітарними дисциплінами. Принцип історизму у вивченні фразеологізмів і паремій. Періодизація розвитку лінгвістичної думки у сфері фразеології та пареміології. Внесок польських і українських учених у становлення фразеології та пареміології як наук. Літ.: [1; 2; 3; 7; 15; 26; 31; 32].	2
2	Лінгвістична термінологія у сфері фразеології та пареміології Основні поняття та категорії фразеології й пареміології. Історія становлення термінології у цих галузях. Періодизація розвитку термінології у фразеологічних і пареміологічних студіях. Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32].	2
3	Історичні парадигми у фразеології та пареміології Порівняльно-історичний підхід у дослідженні фразеології та пареміології. Принцип історизму у розвитку фразеологічних і пареміологічних студій. Вплив історичних парадигм на сучасні когнітивні та комунікативні дослідження. Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
4	Провідні наукові школи та персоналії у розвитку фразеології та пареміології Основні наукові школи у сфері фразеології та пареміології. Періодизація розвитку наукових шкіл у фразеології та пареміології. Взаємовплив польських та українських учених у розвитку слов'янської лінгвістики. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	2
5	Фундаментальні дослідження у формуванні фразеологічної та пареміологічної науки Граматики та лексикографічні праці як основа розвитку дисципліни. Перші збірники прислів'їв і приказок як джерела пареміології. Роль словників фразеологізмів у формуванні наукової бази. Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	2
6	Фразеологія і пареміологія у міжкультурній комунікації Фразеологізми та паремії як носії культурних кодів. Семантичні та прагматичні особливості фразеологізмів у різних мовах. Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	2
7	Взаємовплив української та польської традицій Історичні контакти та культурні чинники, що формували спільні риси у фразеології та пареміології. Порівняльний аналіз класифікаційних підходів у польській та українській лінгвістичній школі. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
8	Академічна доброчесність та апробація результатів досліджень у фразеології та пареміології Основні принципи академічної доброчесності у мовознавчих дослідженнях. Етичні стандарти та правила цитування у фразеології та пареміології. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27].	2
Разом		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Лінгвістична термінологія у сфері фразеології та пареміології Основні поняття та категорії фразеології й пареміології. Історія становлення термінології у цих галузях. Періодизація розвитку термінології у фразеологічних і пареміологічних студіях. Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32].	2
2.	Історичні парадигми у фразеології та пареміології Порівняльно-історичний підхід у дослідженні фразеології та пареміології. Принцип історизму у розвитку фразеологічних і пареміологічних студій. Вплив історичних парадигм на сучасні когнітивні та комунікативні дослідження. Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
3.	Провідні наукові школи та персоналії у розвитку фразеології та пареміології Основні наукові школи у сфері фразеології та пареміології. Періодизація розвитку наукових шкіл у фразеології та пареміології. Взаємовплив польських та українських учених у розвитку слов'янської лінгвістики. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	2
4	Фундаментальні дослідження у формуванні фразеологічної та пареміологічної науки Граматики та лексикографічні праці як основа розвитку дисципліни. Перші збірники прислів'їв і приказок як джерела пареміології. Роль словників фразеологізмів у формуванні наукової бази. Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	2
Разом		8

3.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних для студентів денної форми здобуття освіти

Номер теми	Теми практичних занять та їхній зміст	Кількість годин
1.	Фразеологія та пареміологія як лінгвістичні дисципліни Визначення предмета та об'єкта фразеології. Класифікація фразеологічних одиниць. Типологія паремій. Зв'язок фразеології та пареміології з іншими дисциплінами. Літ.: [1; 2; 3; 7; 15; 26; 31; 32].	2
2.	Лінгвістична термінологія у сфері фразеології та пареміології Основні поняття фразеології та пареміології. Класифікаційна термінологія. Прислів'я та приказки. Літ.: [1; 2; 3; 7; 25; 27; 28; 31; 32].	2
3.	Історичні парадигми у фразеології та пареміології Аналіз порівняльно-історичного підходу у дослідженні фразеологізмів та паремій у слов'янських мовах. Вивчення структурної парадигми через класифікацію та систематизацію фразеологічних одиниць і прислів'їв. Літ.: [2; 3; 7; 12; 14; 15; 20; 22; 31].	2
4.	Провідні наукові школи та персоналії у розвитку фразеології та пареміології Аналіз провідних наукових шкіл у сфері фразеології та пареміології та їхніх методологічних засад. Аналіз періодизації розвитку наукових шкіл у фразеології та пареміології. Оцінка взаємовпливу польських та українських традицій у розвитку фразеології та пареміології. Розгляд	2

	сучасних персоналій та їхніх концепцій у сучасних дослідженнях. Літ.: [2; 3; 4; 11; 12; 16; 30; 33-34].	
5.	Фундаментальні дослідження у формуванні фразеологічної та пареміологічної науки Аналіз перших збірників прислів'їв та приказок як джерел формування пареміології. Вивчення словників фразеологізмів як основи становлення фразеології як науки. Розгляд граматик і лексикографічних праць у контексті розвитку фразеологічних досліджень. Літ.: [2; 3; 4; 6; 9; 10; 13; 18; 29; 32].	2
6.	Фразеологія і пареміологія у міжкультурній комунікації Аналіз фразеологізмів як носіїв культурних кодів у міжкультурному діалозі. Вивчення паремій як відображення національної ментальності у різних мовах. Дослідження проблем перекладу фразеологізмів у міжкультурній комунікації. Розгляд труднощів інтерпретації паремій у контексті культурних відмінностей. Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	2
7.	Взаємовплив української та польської традицій Аналіз історичних контактів між українською та польською лінгвістичними школами у сфері фразеології та пареміології. Вивчення культурних чинників, що впливали на формування спільних рис у прислів'ях та ідіомах. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
8.	Академічна доброчесність та апробація результатів досліджень у фразеології та пареміології Аналіз принципів академічної доброчесності у дослідженнях фразеології та пареміології. Вивчення правил цитування та уникнення плагіату у наукових текстах. Аналіз структури наукових текстів у сфері фразеології та пареміології. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27].	4
Разом		18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Фразеологія і пареміологія у міжкультурній комунікації Аналіз фразеологізмів як носіїв культурних кодів у міжкультурному діалозі. Вивчення паремій як відображення національної ментальності у різних мовах. Дослідження проблем перекладу фразеологізмів у міжкультурній комунікації. Розгляд труднощів інтерпретації паремій у контексті культурних відмінностей. Літ.: [2; 3; 4; 8; 11; 18; 21; 28].	2
2.	Академічна доброчесність та апробація результатів досліджень у фразеології та пареміології Аналіз принципів академічної доброчесності у дослідженнях фразеології та пареміології. Вивчення правил цитування та уникнення плагіату у наукових текстах. Аналіз структури наукових текстів у сфері фразеології та пареміології. Літ.: [2; 3; 17; 19; 25; 27; 28].	2
Разом		4

3.3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів **денної** форми здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, до виконання контрольної роботи, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Студенти **заочної** форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вона вміщена у методичних рекомендаціях та в модульному середовищі. Крім того, студенти заочної форми здобуття освіти також контрольну роботу можуть виконати у формі проєкту, розширивши та поглибивши одне із завдань контрольної роботи (попередньо узгодивши такий варіант виконання з викладачем).

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	5
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 1	5
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	5
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Підготовка до практичного заняття	6
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття.	5
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 2	6
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття.	5
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ.	5
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття.	5
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття.	5
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття.	5
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до практичного заняття. Підготовка ІДЗ	6
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до практичного заняття. Виконання ТК 3	5
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу Т8. Підготовка до виконання КР	3
17.	Завершення опрацювання теоретичного матеріалу і виконання практичних завдань.	3
Разом за семестр		86

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи

1. Підготувати реферат про предмет та об'єкт фразеології з прикладами з української та польської мов.
2. Скласти порівняльну таблицю класифікаційних підходів до фразеологізмів і паремій у різних наукових школах.
3. Написати есе про роль лінгвістичної термінології у фразеології та пареміології.
4. Проаналізувати історичні парадигми у розвитку фразеологічних і пареміологічних досліджень.
5. Підготувати презентацію про провідні наукові школи та персоналії у розвитку фразеології та пареміології.
6. Розробити огляд фундаментальних досліджень у формуванні фразеологічної та пареміологічної науки.
7. Написати дослідницьку роботу про роль фразеології та пареміології у міжкультурній комунікації.
8. Підготувати порівняльний аналіз взаємовпливу української та польської традицій у сфері фразеології та пареміології.
9. Вивчити культурні чинники, що визначають особливості прислів'їв та фразеологізмів у двох традиціях.
10. Написати есе про академічну доброчесність та апробацію результатів досліджень у фразеології та пареміології.
11. Підготувати огляд сучасних парадигм у фразеології та пареміології (когнітивна, комунікативна, корпусна лінгвістика).

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на поєднанні традиційних та інноваційних підходів із застосуванням сучасних освітніх технологій.

Форми організації навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Методи навчання: *словесні та пояснювально-ілюстративні*: розповідь, пояснення, бесіда, робота з підручником, ілюстрування; *інтерактивні та практичні*: виконання вправ, дискусії, ділові ігри, мозковий штурм, метод проблемного викладу; *контролю та самоконтролю*: виконання тестових завдань, контрольні роботи, підготовка до поточного контролю.

Освітні технології: технології проблемного, інтерактивного, ігрового та дистанційного навчання.

Інформаційно-комунікаційні засоби та сервіси (ІКТ): *платформи дистанційного навчання*: LMS Moodle, освітні платформи (ORPEG, PROLOG Publishing, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli SWP); *сервіси відеоконференцій*: Zoom, Google Meet; *інструменти*

візуалізації та гейміфікації: PowerPoint, Canva, Kahoot!, Wordwall, Testy ProPolski, YouTube; *засоби комунікації*: корпоративна електронна пошта, месенджери (Telegram, Viber).

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні питань, виконання завдань);
- оцінювання результатів виконання контрольної роботи;
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-oczinuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>).

7. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях, захищати ІДЗ тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його задачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правильного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти (<https://www.orpeg.pl>, <https://uk.duolingo.com>, <https://e-polish.eu/polski-dla-obcokrajowcow>, <https://www.coursera.org/>, <https://prometheus.org.ua/>), зокрема через участь у вебінарах, семінарах, які проводять польські науковці з відповідної тематики, що сприяє формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою

дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ) (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontrol-i-oczinyuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ» (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-kontroli-oczinyuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>). При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти

Аудиторна робота				Контрольні заходи						Семестровий контроль
Практичні заняттях				Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання		Контрольна робота	Залік
№1-2	№3-4	№5-6	№7-8	ТК№1	ТК№2	ТК№3	ІДЗ№1	ІДЗ№2	КР№1	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)										
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	18-30	60-100
12-20				18-30			12-20		18-30	

Примітка: ТК – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; КР – контрольна робота. За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота	Контрольні заходи	Семестровий контроль
------------------	-------------------	----------------------

Практичні заняття		Тестовий контроль			Індивідуальне домашнє завдання	Контрольна робота	Залік
№1	№2	№1	№2	№3	№1	№1	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)							
6-10	6-10	6-10	6-10	6-10	12-20	18-30	60-100
12-20		18-30			12-20	18-30	

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає відповідь у формі повідомлення (8–15 сторінок друкованого тексту із посиланнями в дужках на джерело) на два теоретичні питання: типологія паремій та фразеологізмів, а також характеристика фразеологічних словників. Зміст завдань і особливості їх оформлення описано в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи (зокрема, мова виконання – польська та українська (за бажанням), одне з питань оформити у вигляді змістовної мультимедійної презентації). При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з завдань – 15 балами, загальна максимальна сума балів становить 30. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	9	12	15
Теоретичне питання № 2	9	12	15
Всього балів	18		30

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (18 балів) та максимального (30 балів), перебуває в межах 19-29 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти.

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом лінгвістичною термінологією і вміння робити об'єктивні висновки й узагальнення щодо змісту лексикографічних, граматичних та інших праць різних періодів розвитку польського мовознавства; результати виконання контрольної роботи.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно	Здобувач вищої освіти глибоко і в повному обсязі опанував зміст

(високий)	навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; вміє впевнено висловлювати й обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне оформлення роботи з використанням мультимедійних та відеотехнологій. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених вище у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з трьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 10.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	6	8	10

На тестування відводиться 25 хвилин. Студент проходить тестування онлайн-режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

9. Питання для самоконтролю здобутих студентами знань

1. Які основні етапи становлення та еволюції фразеології та пареміології як самостійних лінгвістичних дисциплін?

2. У чому полягає відмінність між класичною (структурно-семантичною) та сучасною (антропоцентричною) парадигмами у дослідженні фразеологічного та пареміологічного фонду?

3. Як співвідносяться поняття «фразеологізм», «ідіома», «паремія», «крилатий вислів» та «афоризм» у сучасних наукових концепціях?

4. У чому виявляється специфіка паремій (прислів'їв та приказок) порівняно зі стійкими словосполученнями на синтаксичному та семантичному рівнях?

5. Як розкривається поняття мовної картини світу через фразеологічні та пареміологічні одиниці?

6. Що таке концепт та які методики використовуються для фразео-пареміологічної реконструкції концептів (наприклад: Свобода, Доля, Сім'я, Час)?

7.Що таке культурний код (соматичний, зооморфний, фітоморфний, просторовий тощо) і як він матеріалізується у фразеології та пареміях?

8.Яка роль концептуальної метафори та концептуальної метонімії у формуванні значення фразеологізмів?

9.Як у пареміях віддзеркалюються народні стереотипи, етнічні оцінки та ціннісні орієнтації (аксіологічний вимір)?

10.Які сучасні методи лінгвістичного аналізу (композиційний, компонентний, дистрибутивний, контекстологічний, дискурс-аналіз) застосовуються у фразеології та пареміології?

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Лінгвістичні парадигми в сучасних фразеології та пареміології» базується на основі низки електронних праць, як польськомовних, так і українськомовних. Крім того, наявні фахові публікації з відповідної тематики.

Методичні рекомендації і настанови до виконання контрольних робіт з вибіркової навчальної дисципліни «Лінгвістичні парадигми в сучасних фразеології та пареміології» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В 11 Філологія (за спеціалізаціями) за спеціалізацією В 11.033 Філологія (Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська / уклад.: Т.О.Мороз. Хмельницький: ХНУ, 2026. 12 с.

11. Рекомендована література

Основна

1. Венжинович Н. Ф. Фраземіка української літературної мови: когнітивний та лінгвокультурологічний аспекти: дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01. Київ, 2018. 503 с.

2. Дубравська З. Р. Паремії як засіб пізнання системи. *Молодий вчений*. 2017. № 4.3(44.3). С. 77–80. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.3/19.pdf> (дата звернення 24.18.2026).

3. Калько В. В. Українські паремії: семантика, синтактика, прагматика: монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 562 с.

4. Мороз Т. О. Теоретичні підходи до аналізу паремій в українському та польському мовознавстві. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія*. Вип. 1(45), 2021г. С. 312–320. DOI: 10.24144/2663-6840/2021.1(45).312–320.

5. Мороз Т. О. Поняття *паремія* в мовознавстві : монографія / відп. ред. І. С. Гнатюк; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. С. 119–122 [Укр. мова].

6. Мороз Т.О. Польські паремії з антонімічними компонентами (семантичний та структурно-граматичний аспекти): дис. ... д-р філософії: 10.02.03. Київ, 2023. 262 с.

7. Неровня Н. М. З історії української фразеології і фразеографії та їх сучасні проблеми. *Українське мовознавство*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2008. Вип. 38. С. 152–159.

Додаткова

8.Піддубна Н. В. Вербалізація релігійних концептів в українських пареміях (на матеріалі «Галицько-руських народних приповідок»). Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. 2018. Вип. 48. С. 188–195. URL: <https://europub.co.uk/articles/verbalizaciia-religiinix-konceptiv-v-ukrayinskix-paremiiax-na-materiali-galicko-ruskix-narodnix-pripovidok-A-504407> (дата звернення 17.10.2025).

9.Рогач О. О. Типи паремій та принципи їхньої класифікації. Актуальні питання іноземної філології. 2017. №. 7. С. 143–148. URL: <https://apiph.vnu.edu.ua/index.php/apiph/article/view/184/180> (дата звернення 09.08.2025).

10.Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: монографія. Сімферополь: Доля, 2013. 599 с.

- 11.Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психологічний та етнокультурний аспекти): монографія. Київ–Черкаси: Брама, 2004. 276 с.
- 12.Семашко Т. Ф. Особливості семантики та функціонування слів-кolorативів в українській фразеології: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2008. 26 с. URL: <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/501/jsessionid=6773C2F19091EEB822D4E22638FEC1C2?sequence=3> (дата звернення 14.10.2025).
- 13.Тараненко К. В. Прагматичний потенціал антонімії української мови: монографія. Дніпро: УМСФ, 2017. 152 с.
- 14.Шарманова Н. М. Лінгвалізація часу в паремійних кліше. Філологічний часопис. 2019. № 2(14). С. 122–132. https://library.udpu.edu.ua/library_files/filologichniy-chasopys/2019/2/18.pdf (дата звернення 06.11.2025).
- 15.Мороз Т. О. Репрезентація родинних цінностей у польських паремійних одиницях із семантично протилежними компонентами. *Poznańskie Studia Slawistyczne*. 2021. Nr 21. S. 227–246. DOI: 10.14746/pss.2021.21.12.
- 16.Мороз Т. О. Лексичні та граматичні особливості антонімічних компонентів у складі польських паремійних одиниць. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: зб. наук. праць. 2023. Вип. 28. С. 34–42. DOI: 10.31891/2415-7929-2023-28-6
- 17.Мороз Т. О. Репрезентація життєвого шляху людини у прислів'ях та приказках із семантично протилежними компонентами (на матеріалі польської мови). *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 2024. Т. 12. S. 69–81. <https://doi.org/10.31338/2299-7237suv.12.6>
- 18.Мороз Т. Народні прикмети та спостереження як елемент мовної культури (на матеріалі польських прислів'їв та приказок з антонімічними компонентами). *ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE*: колективна монографія. Bydgoszcz – Khmelnytskyi, 2024. С. 598–604.

12. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека університету. http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>